

Jännittäviä eläimiä

Eläinten viikon opas lapsille

Alkusanat	3	Tehtävä: Mitä eläintä ajattelen?	22
Kaikki eläimet ovat yhtä arvokkaita	4	Tehtävä: Johdata eläin asuinpaikkaansa	23
Ihania vai ihan kamalia eläimiä?	5	Tehtävä: Reipas retkeilijä	24
lik, nyt jännittää!	6	Tehtävä: Tulokaslaji vai vieraslaji?	25
Mihin ampieasia tarvitaan?	8	Tehtävä: Ristikko	26
Eläimiä luonnossa	9	Tehtävä: Eläimet saduissa	27
Vieraslaji, tulokaslaji vai haittaeläin?	10	Kamalan ihania eläimiä	28
Tiesitkö että...?	11	Lukuvinkkejä	29
Tarina alkaa: Jännittävä mökkiretki	12	Tehtävien oikeat ratkaisut	30
Tehtävä: Miten pelko voitetaan?	21	Muista nämä!	31

Teksti:
Pi Mäkilä ja Marianna Lammi

Ulkoasu:
Suvi Ojala

Kuvitus:
Olga Veselovskaya

Kuvat:
Miroslav Hlavko/shutterstock.com (etukansi)
Suvi Ojala (s. 3)
Frauke Feind/pixabay.com (s. 4)
Shutterbug75/pixabay.com (s. 4 & 22)
franzschabreiter/pixabay.com (s. 5)
reizneidalarm/pixabay.com (s. 5)
Gerhard Janson/pixabay.com (s. 5 & 22)
Artur Pawlak/pixabay.com (s. 6 & 22)
keyouest/pixabay.com (s. 7 & 22)
Ante Hamersmit/pixabay.com (s. 8)
GloblP/istock.com (s. 9)
Antagain/istock.com (s. 11)
DigitalDesigner/pixabay.com (s. 22)

Tomáš Malík/unsplash.com (s. 25)
Madeleine Lewander/pixabay.com (s. 25)
Diana Parkhouse/unsplash.com (s. 25)
Bruno /Germany/pixabay.com (s. 25)
Laura H. Forsström (s. 25)
Tapani Hellman/pixabay.com (s. 25)
Florin Radu/pixabay.com (s. 25)
Gary Stearman/pixabay.com (s. 25)
Pexels/pixabay.com (s. 25)
Önder Ortel/unsplash.com (s. 26)
PicturePartners/istock.com (s. 27)
Antonios Ntoumas/pixabay.com (takakansi)

Painopaikka:
Laine Direct Oy

Julkaisija:
SEY Suomen eläinsuojelu, 2022
Lintulahdenkatu 10
00500 Helsinki
www.sey.fi

SEY
SUOMEN ELÄINSUOJELU

Kohti positiivista eläinsuhdetta

Eläimet herättävät meissä erilaisia tunteita. Minkälaisia nämä tunteet ovat, riippuu muun muassa omista kokemuksistamme, ympäröivästä kulttuuristamme, saamastamme tiedosta tai epätiedosta sekä kyseessä olevasta eläinlajista ja yksilöstä. Tunteemme ja asenteemme vaikuttavat paljon siihen, miten kohtelemme eläimiä käytännössä. Siksi on tärkeää tunnistaa, mistä tunteemme ovat peräisin ja miten ne vaikuttavat suhtautumiseemme eri eläimiin.

Esimerkiksi lemmikkikoiran ja supikoiran kärsimys on lähtökohtaisesti samanarvoista ja näiden eläinyksilöiden hyvinvointi yhtä tärkeää. Ne molemmat ovat itseisarvoisia olentoja, joilla on omat kokemuksensa ja tunteensa, ja jokainen on oma yksilönsä. Lemmikkikoira on kuitenkin meille kulttuurissamme läheinen ja positiivinen asia, kun taas supikoira pidetään haitallisena vieraslajina. Käytännössä tämä näkyy mitä erilaisimpina keinoina pyytää supikoiria. Osa näistä pyyntitavoista aiheuttaa eläimille turhaa kärsimystä.

Vanhemmat siirtävät omat asenteensa ja toimintamallinsa helposti lapsilleen. Osa eläinlajeista pelätään, vaikka ne eivät aiheuta ihmisille todellisuudessa vaaraa tai vaara on pieni. Taustalla voivat olla monen sukupolven ajan siirtyvät käsitykset, kokemukset ja tunteet. Pelko haittaa elämää, ja aikuisina meidän olisi tärkeää kiinnittää huomiota jo lastenkin hyvinvoinnin kannalta siihen, minkälaisia eläinasenteita ja pelkoja siirrämme eteenpäin.

Eläinten tarkkailu on opettavaista, ja siitä on helppo saada myös paljon iloa. Lasten kiinnostusta eläimiin on tärkeää suunnata oikein. Eläimiä tarkkaillaan, ei häiritä. Kielteisiä tunteita herättäviä eläimiä kohdellaan yhtä kunnioittavasti kuin ihastusta herättäviä eläimiä. Pelottaviakin eläimiä voi katsella etäämpää. Ne elävät omaa elämäänsä ja haluavat olla jokainen omissa rauhassaan.

Tämän oppaan tarkoituksena on herätellä ajatuksia siitä, miksi jotkut eläinlajit herättävät meissä erilaisia kielteisiä tunteita ja miten näiden tunteiden kanssa kannattaa toimia. Opas auttaa siinä, miten opastaa lapsi positiiviseen eläinsuhteeseen, joka rikastuttaa myös hänen elämäänsä.

A blue ink signature of Kati White.

Kati White
toiminnanjohtaja
SEY Suomen eläinsuojelu

Kaikki eläimet ovat yhtä arvokkaita

ME IHMISET OLEMME ELÄIMIÄ, aivan kuten kissat, koirat tai esimerkiksi rotat ja käärmeet. Eläimet tuntevat iloa, surua, pelkoa ja kipua samalla tavalla kuin me ihmisetkin. Olemme kaikki erilaisia, mutta perustarpeemme ovat samoja. Haluamme voida hyvin, välttää kipua ja tehdä meille tärkeitä asioita.

Eri eläimet kuitenkin kokevat asiat eri tavoin, eivätkä ne ajattele samalla tavalla kuin me ihmiset. Nykytiedon mukaan koira tai kissa ei tunne häpeää eikä osaa suunnitella kostoa.

Eläimen koko ei vaikuta siihen, miten se kokee maailman. Hevosta ja hiirtä luultavasti sattuu yhtä paljon, jos ne loukkaavat jalkansa. Kipu tuntuu melko varmasti samalta kuin meidän ihmisten tuntema kipu.

KAIKILLA ELÄIMILLÄ ON ITSEISARVO. Itseisarvo tarkoittaa, että kaikki eläimet ovat yhtä arvokkaita keskenään. Arvo ei liity siihen, mitä hyötyä eläimestä on ihmiselle. Eläimen älykkyys, koko tai ulkonäkö ei vaikuta sen arvoon. Eläimen elämää pitää kunnioittaa sellaisenaan.

SUOMESSA KAIKKIA eläimiä suojelee eläinsuojelulaki. Laki kertoo, miten eläimiä täytyy pitää ja kohdella. Jos joku rikkoo lakia, asiasta pitää ilmoittaa poliisille.

Ihania vai ihan kamalia eläimiä?

JOTKIN ELÄIMET VOIVAT TUNTUA meistä erityisen jännittäviltä, pelottavilta tai jopa inhottavilta. Olet varmaan huomannut, että joku pelkää hämähäkkejä niin paljon, että hän kiljahtaa aina hämähäkin nähdessään? Joku toinen taas saattaa suorastaan kammoksua hamstereita, mutta pitää käärmeitä mukavina lemmikkeinä.

Tunteisiin, kuten iloon tai pelkoon, on aina jokin syy. Ilo, pelko ja kaikki muutkin tunteet ovat tärkeitä. Ne auttavat meitä selviytymään erilaisista tilanteista. Lisäksi ne auttavat muistamaan tärkeitä asioita. Tunteiden kokemista ei voi estää. Meillä ihmisillä on kuitenkin kyky ymmärtää ja säädellä tunteitamme.

MONET ELÄIMET EIVÄT NÄYTÄ tunteitaan kovin helposti – ainakaan niin, että me ihmiset huomaisimme niiden tunteet. Tämä johtuu siitä, että esimerkiksi kivun tai sairauden näyttäminen voisi asettaa eläimen vaaraan. Sairas eläin on luonnossa helppo saalis muille eläimille. Lisäksi ihmiset ovat usein melko huonoja tunnistamaan toisten eläinten tunteita.

Kaikki eläimet äännelevät ja elehtivät eri tavoin. Siksi emme aina ymmärrä muita eläimiä tai voimme tulkita niitä väärin. Silti kaikki eläimet kimalaisista koiriin kokevat monenlaisia tunteita ja tuntemuksia.

lik, nyt jännittää!

PELKO, INHO JA JÄNNITYS ovat täysin normaaleja ja tärkeitä tunteita. Niiden tehtävänä on auttaa meitä toimimaan viisaasti ja harkiten. Pelosta voi olla hyötyä esimerkiksi silloin, kun pelkäämme kyykäärmettä ja pysymme siitä sen veran kaukana, että emme vahingossa tule purruksi. Kyy luultavasti nauttii mielellään omasta rauhasta, eikä sekään halua meitä lähelleen. Pelko voi siis toimia sekä itsemme että käärmeen hyväksi.

JOSKUS TUNNEMME MYÖS VIHAA. Vihan tunne voi auttaa meitä, jos meitä uhataan tai loukataan. Monille eläimille vihan tunne voi olla tärkeä myös silloin, kun niiden täytyy puolustaa itseään tai ruokaansa. Jotkut eläinlajit saattavat suuttua myös silloin, kun ne havaitsevat epäreilua kohtelua. Esimerkiksi norsut, koirat ja ihminen voivat hermostua, kun ne huomaavat epäoikeudenmukaisuutta.

JOSKUS JOKIN asia tai eläin tuntuu pelottavalta pelkästään siksi, että emme tiedä siitä tarpeeksi. Tiedon hankkiminen pelottavalta tuntuvasta eläimestä voi auttaa meitä kohtaamaan pelkomme.

TUNTEET OPETTAVAT, mikä meille on tärkeää, mikä jännittävää ja mikä ikävää. Tunteet ovat viestejä itsemme ja ympäristömme välillä.

MONESTI INHON JA VIHAN TUNTEIDEN TAKANA ON PELKO. Pelkoa on joskus vaikea tunnistaa itsessään ja muissa.

Usein pelkäämme sellaista, mitä emme tunne kovin hyvin. Harva meistä on nähnyt esimerkiksi suden läheltä, mutta silti moni pelkää susia. Olet ehkä itsekkin kuullut sadun isosta pahasta sudesta tai Punahilkasta ja sudesta? Näissä saduissa sudesta on tehty pelottava eläin. Satujen avulla saatamme alkaa pelätä susia, vaikka tietäisimmekin, ettei niitä yleensä tarvitse oikeasti pelätä.

MONESTI ELÄIMIÄ KATSOESSAMME tunnemme myös ilon ja arvostuksen tunteita. Voimme oppia arvostamaan myös pelottavalta tuntuvia eläimiä. Arvostuksen tunne eläimiä kohtaan voi kasvaa, kun tarkkailemme niitä ja opimme niistä lisää. Jos jokin eläinlaji pelottaa meitä, on viisasta pohtia, mistä se johtuu.

ON TÄRKEÄÄ MUISTAA, että pelon, inhon ja vihankin tunteet ovat ihan luonnollisia ja keskenään yhtä tärkeitä. Kaikki tuntevat niitä. Tunteet ovat keino oppia tuntemaan itseämme paremmin.

Mihin ampiaisia tarvitaan?

OLET EHKÄ KUULLUT sanonnan, että kaikella on tarkoituksensa. Sanonta pätee myös kaikkiin eläimiin. Jokaisella eläimellä on paikkansa luonnossa, ja jokainen eläin on omalla tavallaan arvokas.

Esimerkiksi ampiaisten tehtävänä on pitää omalta osaltaan ötökkäkantaa kurissa. Ne saalistavat muita hyönteisiä ja niiden toukkia ja ruokkivat niillä omat toukkansa. Kun luonnosta ei enää löydy ampiaisille tarpeeksi syötävää, ampiaiset saattavat lennellä sisälle tai jopa ruokalautaselle etsimään syötävää.

MYÖS KAIKILLA MUILLA eläimillä on paikkansa luonnossa. Esimerkiksi susien yhtenä tehtävänä on saalistaa hirviä, peuroja ja pienempiä nisäkkäitä, kuten rusakkoja. Koska Suomessa elää varsin vähän susia ja muita suurpetoja, hirviä ja kauriita liikkuu metsissä hyvin paljon. Jos hirvien ja kauriiden määrä kasvaa todella suureksi, ne saattavat aiheuttaa enemmän vaaratilanteita ja onnettomuuksia esimerkiksi liikenteessä.

MONET ELÄIMET saattavat purra tai pistää pelästyessään. Pureminen tai pistäminen on eläimelle puolustusreaktio, johon se turvautuu silloin, kun tilanteesta ei vaikuta olevan muuta pakokeinoa. Polulla luikertelevä käärme tai pihalla lentelevä ampiaisen kannattaakin jättää rauhaan, vaikka se inhottaisi tai pelottaisi meitä.

Eläimiä luonnossa

KUN LIIKUMME LUONNOSSA, kohtaamme monenlaisia eläimiä. Osa eläimistä voi tuntua meistä hyvin jännittäviltä tai jopa pelottavilta. Oli kyseessä sitten mikä eläin hyvänsä, se luultavasti pelkää meitä paljon enemmän kuin me sitä.

SAMA MUISTISÄÄNTÖ pätee isompiinkin eläimiin. Luonnossa liikkuva parvi valkuposkihanhia voi sekä pelottaa että ärsyttää meitä. Kun hanhia on monta, eivätkä ne väistä ihmisiä, ne voivat tuntua pelottavilta. Lisäksi meitä saattaa ärsyttää se, että hanhet kakkaavat nurmikoille ja saatamme astua niiden jätöksiin. Jonkun toisen mielestä valkuposkihanhet taas ovat söpöjä ja hauskoja eläimiä.

Oli eläin sitten iso tai pieni, on hyvä muistaa, että suurtakin eläintä pelottaa luultavasti yhtä paljon kuin sinuakin. Siksi luonnossa liikkuvia eläimiä kannattaa tarkkailla kauempaa.

Vieraslaji, tulokaslaji vai haittaeläin?

Meillä ihmisillä on tapana lajitella eläimiä eri luokkiin. **VIERASLAJEIKSI** kutsutaan eläimiä, jotka ovat kulkeutuneet Suomeen ihmisen mukana. Esimerkiksi supikoira tuotiin Suomeen alun perin turkiseläimeksi. Nykyään supikoiraa pidetään **HAITALLISENA VIERASLAJINA**, sillä supikoirien pelätään syövän uhanalaisia lintuja ja niiden poikasia.

TULOKASLAJIKSI sanotaan eläinlajeja, joka leviää itse vähitellen uusille elinalueille. Ilmaston lämpenemisen takia moni uusi laji on jo levinnyt Suomeen. Esimerkiksi villisika, rusakko ja valkoposkihanhi ovat tulokaslajeja. Myös ihminen on tulokaslaji Suomessa.

HAITTAELÄIMIKSI sanotaan eläinlajeja, jotka aiheuttavat vahinkoa esimerkiksi ihmisille, muille eläimille tai rakennuksille. Monia hyönteisiä kutsutaan haittaeläimiksi, jos ne likaavat elintarvikkeita tai vahingoittavat rakennuksia. Myös rottaa ja hiirtä pidetään usein haittaeläimenä. Toisaalta ne voivat olla myös **LEMMIKKEJÄ**.

Joskus vieraslajit valtaavat tilaa Suomessa kauan asuneilta lajeilta. Ihminen seuraa ja pyrkii rajoittamaan näiden lajien leviämistä siksi, että niiden ajatellaan häiritsevän luontoa ja Suomessa jo olevien eläinlajien elinmahdollisuuksia.

KAIKKI ELÄIMET ovat samalla tavalla tuntevia ja kokevia olentoja. Ne ovat arvokkaita omana itsenään riippumatta siitä, kuinka ihminen on ne luokitellut.

Tiesitkö, että...?

A**MPIAISET JA MEHILÄISET** ovat yllättävän fiksuja eläimiä, vaikka ne ovat hyvin pieniä. Ampiaisilla ja mehiläisillä on hyvä muisti, ja ne pystyvät oppimaan monenlaisia uusia asioita.

SUDET eivät hyväksy kiusaamista. Jos nuori susi alkaa kiusata leikkikavereitaan, sen pitää opetella kohteliaaksi ennen kuin muut sudet ottavat sen taas mukaan leikkimään. Sudet ovat taitavia saalistajia, mutta ne tekevät paljon muutakin. Ne tutkivat luontoa sekä lepäävät ja leikkivät yhdessä.

ROTAT nauravat leikkiessään. Ne tekevät sen tosin äänellä, jota me ihmiset emme pysty kuulemaan. Tutkimusten mukaan rotat osavat katua tekojaan, ja ne pystyvät tuntemaan myös myötätuntoa.

KIELI ON KYKKÄÄRMEEN nenä. Kyy haistelee kielellään ilmassa leijuvia hajumolekyylejä ja vie kielellä hajun suuhunsa. Kyy ei pure ilkeyttään. Jos kyy pelästyy ihmistä tai muuta eläintä, se jähmettyy. Tällöin kyy luulee olevansa turvassa ja huomaamaton. Kyy puree vasta, jos se kokee, että sen on pakko puolustautua.

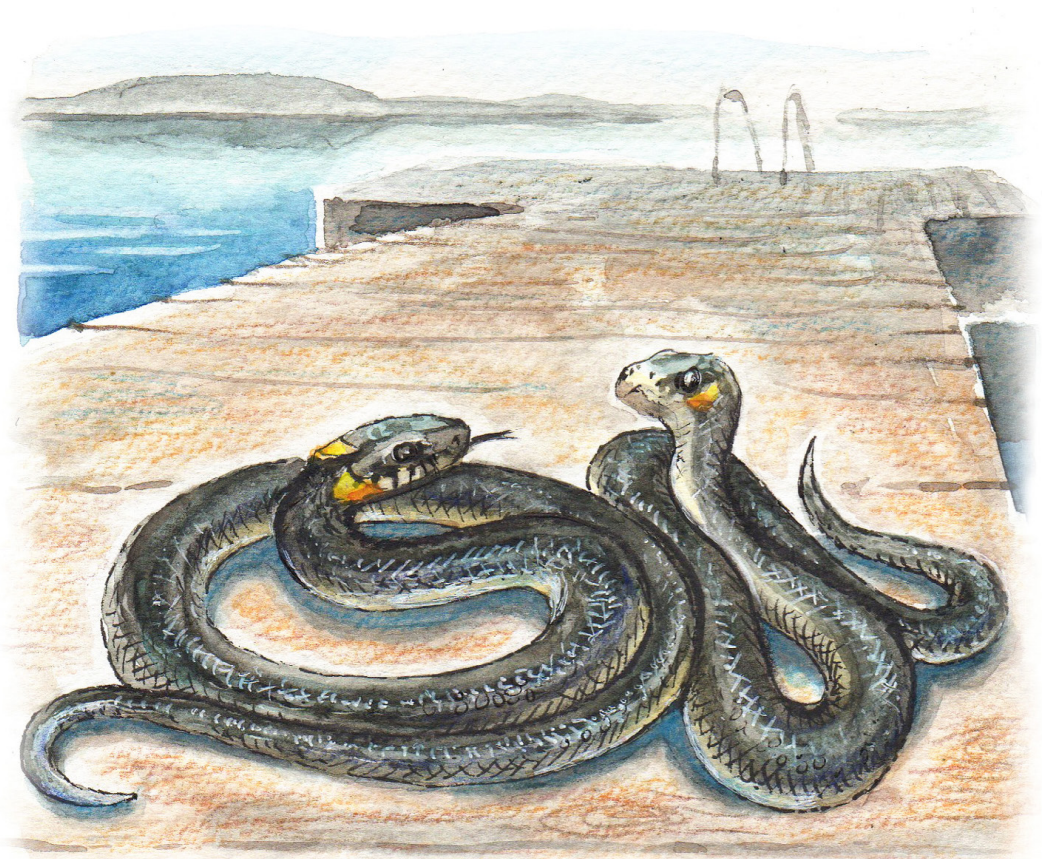
Jännittävä mökkiretki

Auto pysähtyi nytkähdellen mökkien päähän. Sumu, Maryam ja Omar syöksyivät ulos takapenkiltä venyttelemään käsiään ja jalkojaan. He hengittivät sisään aurinkoista mökki-ilmaa, joka maistui makealta ja lämpimältä.

”Vihdoinkin!” Maryam huudahti. Hän haki äidiltään Santtu-kissan, jolla oli kova kiire päästä ulos kuljetuskopastaan. Maryam onnistui vain vaivoin napsauttamaan talutushihnan kiinni kissan valjaisiin. Sitten Santtu loikkasi kohti viereistä pensasaitaa.

”Ihanaa olla mökillä!” Sumukin totesi. Lapset olivat halunneet matkustaa samassa autossa. Heidän vanhempansa vuokrasivat yhdessä vanhaa maalaistaloa järven rannalla.

Kesäinen ilma lähes väreili. Lasten korvat alkoivat nopeasti erottaa hyönteisten surinaa ja muita luonnon ääniä. Kaukana siintävällä järvenselällä ui lintuja.

”Mennään rantaan”, pieni Omar ehdotti.

Matkalla Sumu ja Omar pysähtyivät ihailemaan kahta perhosta sekä kukassa lähes paikallaan pörisevää kimalaista.

”Uikohan rantavedessä taas sammakon nuijapäitä?” Sumu mietti innokkaana.

Lapset juoksivat loivaa rinnettä alas kohti leveää laituria. Kun Omar nosti jalkansa ensimmäiselle puulankulle, Sumu tarttui hänen olkapäähänsä. ”VARO!” hän huusi paljon kovempaa kuin oli aikonut.

Laiturilla loikoi kaksi isoa, harmaanvihreää käärmettä.

”Mikä on?!” juokseva Maryam kysyi. Hän oli jäänyt jälkeen, koska oli odottanut, että joku aikuisista huolehtii Santusta, ja näki nyt edessään veljensä ja ystävänsä jähmettyneet selät.

”Käärmeitä”, Omar sanoi suu kuivana.

”Kyitä vai rantakäärmeitä?” Maryam kysyi uteliaasti.

Maryamin rauhallisuus ja uteliaisuus rauhoitti Sumua ja Omaria. He hakivat aikuisen luokseen, ja tämä tunnisti käärmeet rantakäärmeiksi.

”Parasta jättää käärmeet rauhaan. Veikkaanpa, että meluamme ja metelöimme niin paljon, että ne siirtyvät pian muualle lekottelemaan”, Maryamin ja Omarin isä sanoi. ”Hyvä kuitenkin, että huomaisitte käärmeet ajoissa, ettekä juosset niiden päälle. Vaikka rantakäärmeet eivät ole myrkyllisiä, nekin voivat yrittää purra, jos pelästyvät pahasti. Vain kyykäärme on myrkyllinen. Mistä kyyntunnistaa?” isä jatkoi.

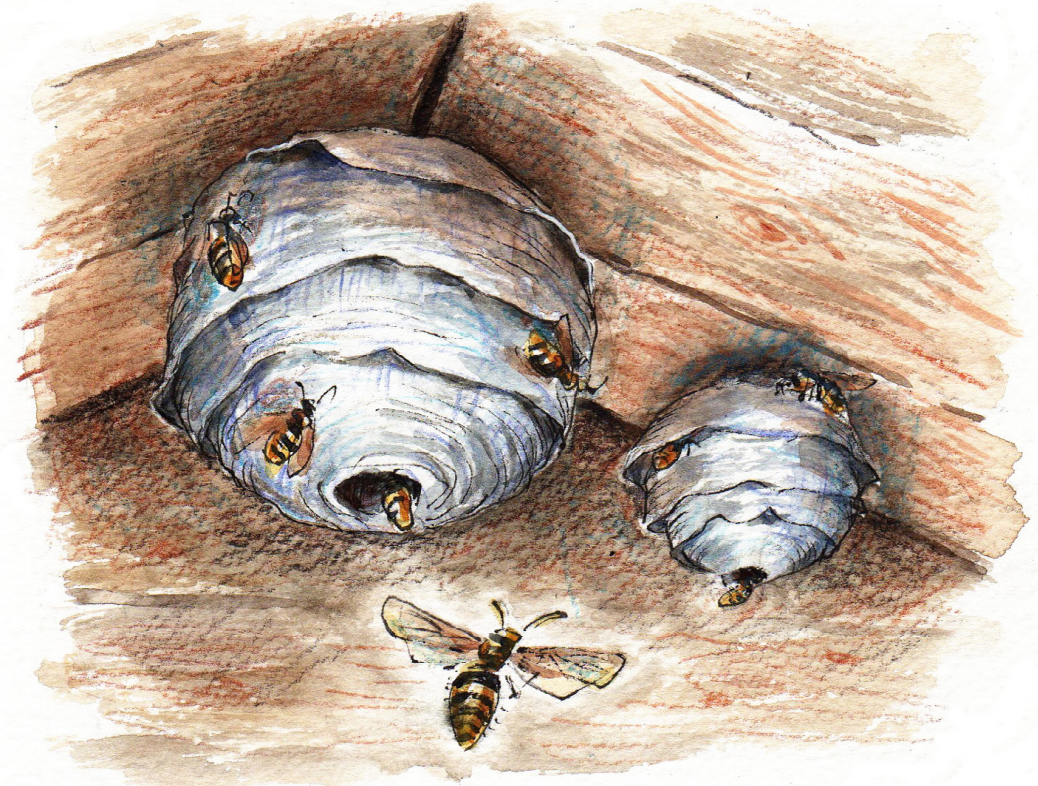
”Mustavalkoisesta siksak-kuviosta”, Sumu ja Maryam lausuiivat kuin yhdestä suusta.

Lapset astelivat rantaveteen, jossa risteili nuijapäitä.

”Minä pidän silmälasit päässä uidessanikin”, Sumu mutisi puoliääneen.

Käärmeiden kohtaaminen sai Sumun ja Omarin mietteliääksi. Mökillä oli paljon kivoja eläimiä, kuten kuikkia ja sorsia, nuijapäitä, sitruunaperhosia ja sudenkorentoja, mutta he olivat unohtaneet, että kesällä piti pitää silmällä käärmeitä ja muita ikävältä tuntuvia otuksia. Miten sen saattoikin pitkän talven aikana unohtaa?

”Huussissa ei vielä ole ampiispesää. Onneksi”, Katja sanoi. Hän oli Sumun isän vaimo. ”Eivät ne varmaan enää ota meidän vessaamme käyttöönsä, kun käytämme sitä näin isolla porukalla. Ainahan siellä kököttää joku”, hän nauroi. ”Ja pitää tarjota niille sitten jotakin makeaa herkkua paikassa, jossa emme häiritse toisiamme, jos ne liittyvät mökkiseurueeseemme”, hän jatkoi sovitteluvasti.

Sumu tiesi, että ampiaiset olivat pistäneet Katjaa pahasti tämän ollessa lapsi. Vuosien ajan hän oli pelännyt ja vihannut ampiaisia, kunnes oli huolestunut uutisista, että pölyttäjien määrät vähenevät uhkaavasti. Pölyttäjillä tarkoitetaan esimerkiksi kimalaisia, mehiläisiä ja perhosia ja myös muita hyönteisiä, kuten ampiaisia. Ilman pölyttäjiä ei ole kukkia, marjoja tai hedelmiä.

Nykyään Katja yritti aina keksiä tapoja elää ötököiden kanssa turvallisen välimatkan päässä. Sumu mielti, että käärmeiden kanssa voisi varmaan toimia samoin. Kun hän oli pienempänä pelännyt hämähäkkejä, he olivat alkaneet Katjan kanssa ruokkia niitä. Silloin ne eivät enää tuntuneet niin pelottavilta.

Perheet söivät ensimmäisen mökkipäivän iltapalaa mökin terasilla ja katselivat ja kuuntelivat lintuja järvellä. Santtu tutki yhä kiinnostuneena ulkoilutarhaansa, jonka nurmen Maryamin ja Omarin äiti oli niittänyt, jotta sinne mahdollisesti luikerteleva käärme olisi helpompi huomata.

Yhtäkkiä Omar huomasi, että sorsaemo poikasineen vaappui metsän rajassa etsimässä mustikoita. Voiko mitään suloisempaa ollakaan! Onneksi Santtu oli omassa ulkoilutarhassaan, sillä ihmisten lemmikkien tuli kunnioittaa luonnoneläinten pesimisrauhaa.

Hyttyset ajoivat väkeä hiljalleen sisälle, mutta Maryam kuisasi Omarille ja Sumulle, että he voisivat hiippailla illalla ulos tutkimaan kesäyön luontoa.

Kesäilta oli kostea ja ihmeellisen lämmin, kun lapset hiipivät mökin pihamaalla. He suuntasivat marjapensaiden luokse, mistä uskoivat löytävänsä yöperhosia ja ehkä jopa lepakoita.

Yhtäkkiä he näkivät liikettä metsänrajassa. Aivan kuin lapset olisivat kuulleet tassujen ääniä...

He olivat hämärässä ilman yhtään aikuista, vieläpä luvatta heti mökkiloman ensimmäisenä yönä. Lasten mielikuvitus lähti laukalle. ”Susi!” Omar mietti. ”Karhu!” Sumu ajatteli. ”Kettu”, epäili Maryam.

Maryam oli pukeutunut hyttysten ja punkkien varalle hupparin ja pyjamahousut. Hupparin taskussa oli kännykkä. Juuri kun salaperäinen kahisuttelija vilahti lasten edessä kadotakseen sitten metsään, Maryam sai napattua siitä valokuvan.

Aamulla lapset näyttivät vähän häpeillen kännykkäkuvaa aikuisille, olivathan he olleet ulkona vanhempien tietämättä.

Suttuisesta otoksesta hiiviskelijä tunnistettiin lopulta supikoiraksi.

”Meillä oli keväällä koulussa vieraslajitalkoot”, Sumu kertoi. ”Keräsimme lupiineja ojan varsilta ja sen sellaista. Silloin opettaja kertoi meille, että supikoira on Suomessa vieraslaji, joka ei kuulu tänne.”

”Mutta toisaalta ope sanoi, että esimerkiksi kuusi alkoi kasvaa Suomessa vasta tuhansia vuosia viimeisen jääkauden jälkeen”, Maryam sanoi. ”Kai kaikkien mielestä kuusi kuuluu Suomen luontoon? Miten vieraslaji oikein määritellään?”

Aikuisten mielestä se oli hyvä kysymys, johon hekään eivät tienneet vastausta.

Aikuiset tiesivät, että Suomessa sai nykyisin tappaa supikoiria jopa pesintäaikaan, jolloin niillä on pentuja ruokittavana.

”Sehän on kauheaa!” Omar parahti.

”Supikoirista liikkuu monenlaista tietoa. Todennäköisesti se on aika keho metsästäjä, eikä oikeasti uhkaa Suomen luontoa”, Katja sanoi. ”Aivan kaikkia eläimiä tulee joka tapauksessa kohdella niin, ettei aiheuttaisi niille kärsimystä.”

”Onneksi törmäsimme siis vain lyllyttävään supikoiraan”, Sumu mumisi. ”Minä pelästyin, että se oli jokin pahempi peto.”

”Oli mikä oli, se pelkää sinua varmasti vähintään yhtä paljon kuin sinä häntä”, Sumun isä tokaisi.

”Kyllä me kaikki mahdutaan tänne”, Maryam sanoi hymyillen.

”Ja jos ei mahduta, vuorotellaan.”

Miten pelko voitetaan?

Eläimet herättävät meissä erilaisia tunteita. Osa tunteista on opittu läheisiltä ihmisiltä, saduista ja mainoksista.

Kaikki tunteet ovat sallittuja, mutta kaikki teot eivät ole.

Opettele tunnistamaan ja nimeämään tunne kehossasi.

- **MIETI**, mistä pelko eläintä kohtaan johtuu. Onko pelolle erityinen syy?
- **MIETI**, miten eläimestä voisi saada vähemmän pelottavan mielikuvan.
- **MUISTA**, että eläimetkin pelkäävät ihmistä ja pyrkivät välttämään kohtaamistamme. Eläimet satuttavat meitä vain ollessaan itse uhattuja.

HARJOITUKSEN TARKOITUKSENA on keskustella siitä, mitkä eläimet herättävät tai ovat aiemmin herättäneet pelkoa, mitä pelko on ja miltä se tuntuu. Tunteet tunnistamalla ja tuntemalla sekä pelon kohteeseen tutustumalla pelosta voi päästä eroon tai oppia elämään sen kanssa.

Mitä eläintä ajattelen?

Yhdistä eläin siihen sopivaan kuvaukseen.

1

Eläin, joka haistaa kielellään.

2

Kohtelias eläin, jolle perhe on tärkeä.

3

Eläin, joka viestii lajito-
vereilleen tanssien.

4

Eläin, joka nukkuu
talviunta.

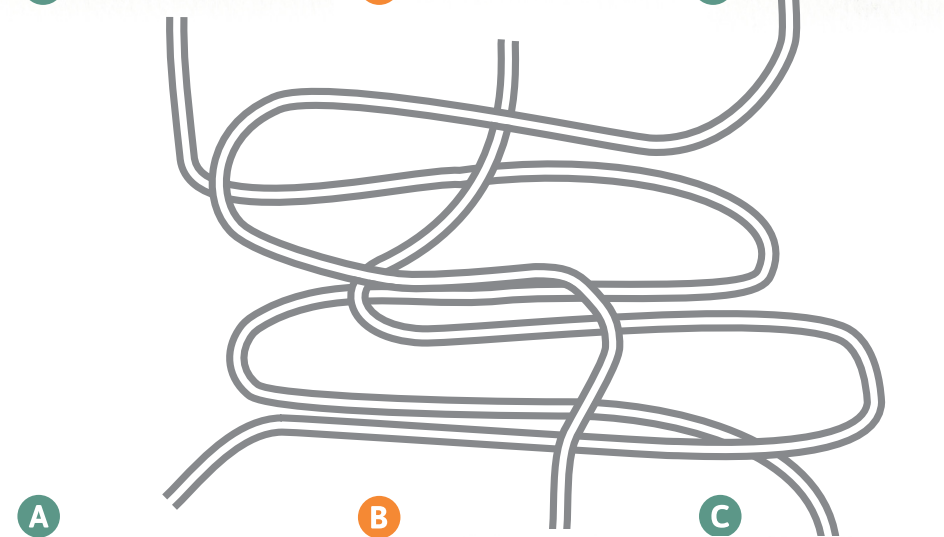
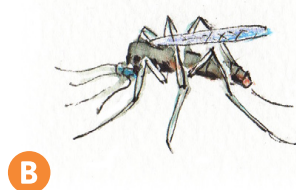
5

Eläin, joka tykkää
suklaasta ja jakaa sen
kaverinsa kanssa.

Johdata eläin asuinpaikkaansa

Eläimen pitää saada toteuttaa oman lajinsa tarpeita, jotta se voi hyvin.
Yhdistä eläin sille mieluisaan paikkaan.

A

B

C

Reipas retkeilijä

Väritä kuva ja ruksi retkeilijältä turhat tavarat pois.

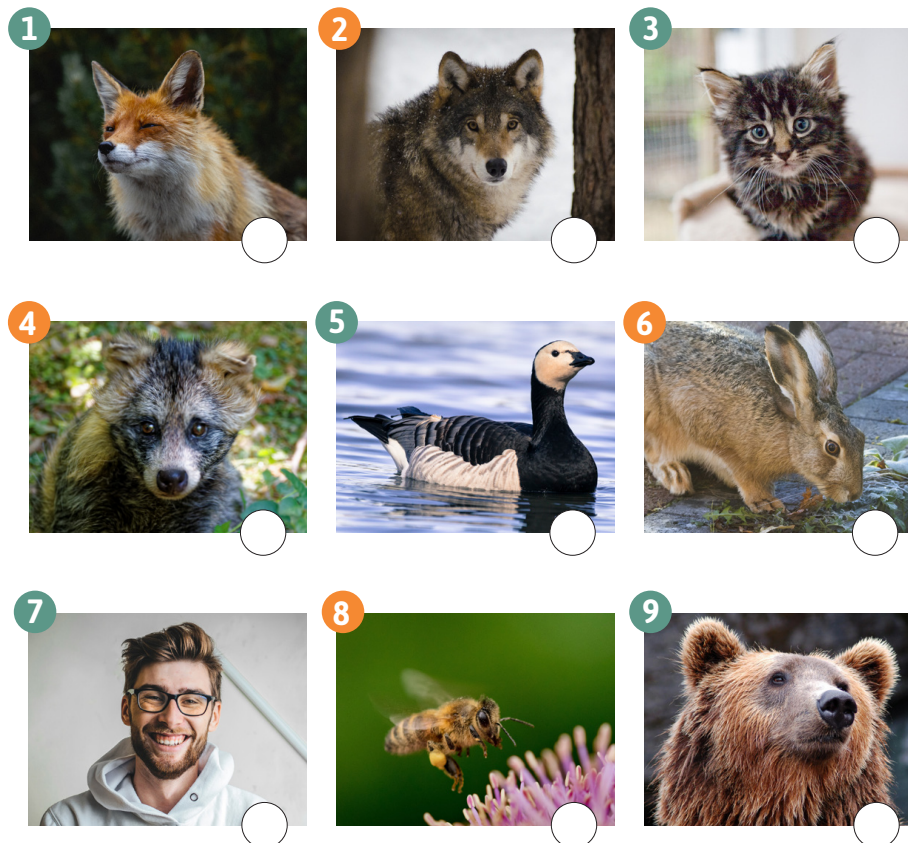

Tulokaslaji vai vieraslaji?

Mihin luokkaan eläin kuuluu? Merkitse ympyrään kirjain sen mukaan onko kyseessä

A Tulokaslaji

B Vieraslaji

Ristikko

Täydennä sanat ristikkoon. Pystyville muodostuu sana, joka tarkoittaa sitä, miten jokaisella eläimellä on oma paikkansa luonnon järjestelmässä.

1.									
2.									
3.									
4.									
5.									
6.									
7.									
8.									
9.									
10.									

1. Vihaa aiheuttava tunne.	6. Turkistarhauksen myötä Suomeen saapunut koiraeläin.
2. Ainoa myrkyllinen käärme Suomessa.	7. Inhottu mutta myös rakastettu eläin. Yhtä sopeutuvainen kuin ihminen.
3. Rannikolla elävä lintu, joka joskus nappaa ihmisiltä ruokaa.	8. Eläimen koti, jota se puolustaa.
4. Kuvataan saduissa usein pahaksi.	9. Myötätunto eli...
5. Hyönteinen, jonka pistoille kehittyy kesän mittaan vastustuskyky.	10. Tapa, jolla mehiläiset viestivät toisilleen.

Eläimet saduissa

Eri eläimet esitetään saduissa usein tietynlaisina hahmoina. Millaisia mielikuvia eri eläimet satuhahmoina herättävät?

Pohdi eläinten rooleja saduissa

Millaisina hahmoina seuraavat eläimet yleensä kuvataan?

• susi	• karhu
• käärme	• sika
• kettu	• kani

Uudet roolit

Arpokaa eläimille uudet roolit tussa tai keksimässänne sadussa.

TOTUTTUJEN ESITTÄMISTAPOJEN vuoksi suhtaudumme tiettyihin eläinlajeihin myönteisemmin kuin toisiin. Käsitukset ja mielikuvat eläimistä ovat kuitenkin kulttuurisidonnaisia: esimerkiksi monessa Afrikan maassa hämähäkki on eläimistä kaikkein älykkäin ja jaloin.

Kamalan ihania eläimiä

Pohtikaa ryhmässä tai yksin

- Mieti aluksi mielikuvia eri eläimistä: karhu, valkuposkihanhi, kyy, orava, susi jne. Kirjaa mielikuvat ylös ("susi – vaarallinen").
- Pohdi, miten erilaiselta tuntuu nähdä hiiri metsässä, roskakatoksessa tai eläin-kaupassa. Mistä ero mielestäsi johtuu?
- Keskity kahteen tai muutamaan eläimeen, joista ainakin yksi herättää myönteisiä ja yksi kielteisiä tunteita. Kuvaile tunteita tarkasti. Mieti, mitä valitsemasi eläin tuntee ja kokee. Entä miten eläin kokee sinut? Tiedätkö, millainen merkitys eläimellä on luonnossa?
- Kerää tietoa ikäviä tunteita herättävästä eläimestä esimerkiksi alla olevista lukuvinkeistä. Pohdi, muuttuiko mielesi uuden tiedon myötä.

Lukuvinkkejä

Kirjoja eläimistä, joista ei aina pidetä:

Reetta Niemelä & Sanna Pelliccioni: *Älä vihaa minua – kirjeitä ihmisille*. Karisto.
Kaisa Happonen & Anne Vasko: *Mur ja metsän ilta*. Tammi.
Laila Nevakivi & Suvi Vehmanen: *Lasten oma petokirja*. Minerva.
Sophie Corrigan: *Ihanan iljettävät eläimet*. Lasten Keskus.

Lukuvinkkejä ihmisten ja luonnon suhteesta:

Malin Kivelä, Martin Glaz Serup & Linda Bondestam: *Jos kohtaat karhun*. Teos / Förlaget.
Reetta Niemelä & Sanna Pelliccioni: *Nähdään majalla -sarja*. Sammakko
Luonto ja tunteet -verkkosivusto: luontojatunteet.fi

Tämä vihkonen on koululaisille suunniteltu tieto- ja tehtäväpaketti vuoden 2022 Eläinten viikon teemasta, jännittävien eläinten kohtaamisesta sekä niiden herättämistä tunteista. Aineistoa voi käyttää usean eri oppiaineen tunnilla, kuten ympäristöopin tai elämänskatsomustiedon opetuksen oheismateriaalina, äidinkielen aineistona tai kuvaamataidon tunnilla.

Aineisto soveltuu käytettäväksi myös muun muassa luonto- ja eläinkerhoissa. Aineiston asiantuntijana on toiminut sosiaalipsykologi Leena Koivula.

Aineistoa voi tilata maksutta osoitteesta sey@sey.fi.

Eläinten viikko on vuosittain 4.–10. lokakuuta vietettävä teemaviikko, jonka ensimmäinen päivä on kansainvälinen Eläinten päivä. Suomessa Eläinten viikkoa on vietetty SEYn aloitteesta vuodesta 1959 lähtien.

SEY on Suomen suurin eläinsuojelujärjestö ja eläinsuojelun asiantuntija. SEYn toimialaan kuuluvat kaikki eläimet ja liiton toiminta kattaa koko maan.